АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛИ

**Изх. № И-24-31/23.04.2024г.**

**ДО:**

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**Относно:**
Представен за обществено обсъждане в Портала за обществени консултации на Министерския съвет проект на Закон за въвеждане на еврото в Република България.

***Уважаеми г-н Министър председател,***
***Уважаеми дами и господа Министри,***
***Уважаема госпожо Министър на финансите,***

От Асоциацията на българските застрахователи („АБЗ“) намираме за необходимо да вземем отношение и да изразим позиция от името на нашите членове–застрахователни и презастрахователни дружества по представения за обществено обсъждане през м. март 2024г. в Портала за обществени консултации проект на Закон за въвеждане на еврото в Република България КАКТО СЛЕДВА:

**Относно чл. 1**

Предлагаме в чл. 1 от законопроекта след думата „*еврото*“ да се добавят думите „*като официална парична единица*“

Считаме, че от сегашната редакция на този текст, очертаващ предмета на закона, не произтича достатъчно категорично и ясно дали еврото ще е официална парична единица или ще е парична единица, която ще съществува наред с българския лев.

Считаме, че с така предлаганото допълнение ще се постигне безспорно официализиране на приетата в обръщение нова национална парична единица, като нейният статут ще става напълно ясен от самия закон - без да се налага тълкуване и без да са необходими предположения, макар и на пръв поглед нещата да са очевидни.

**Относно чл. 7, ал.2:**

В чл. 7, ал. 2 от законопроекта е въведен терминът „*обективни икономически фактори*“, като дефиницията на така въведеното понятие се намира в §2, т.6 от Допълнителните разпоредби (ДР) на закона.

Макар понятието да е изрично дефинирано в ДР, определението му се явява твърде общо, което го прави неясно и ще даде **широки възможности за нееднообразно тълкуване** в хода на неговото прилагане в практиката.

Считаме, че **неконкретно дефинирани понятия, допускащи нееднообразно тълкуване и правоприлагане, особено по отношение на уредените в закона механизми, понятия и концепции за ограничаване на спекулативното покачване на цени, биха обезличили до голяма степен гаранциите на закона** за този особено важен приоритет и ще представлява отдалечаване от поставената цел.

Предвид това **предлагаме посоченото определение да се разшири и прецизира,** като по-ясно, възможно най-точно и **въз основа на възможно най-много на брой обективни критерии за**

**преценка** да се дефинира какво би следвало да означава **„*обективни икономически фактори*“** в контекста на забраната за увеличаване на цени заради и/или при превалутирането им от евро в лева.

**Относно чл. 14**

Чл.14, ал. 1 от Законопроекта въвежда право на всяко лице - в периода от една година от датата на въвеждане на еврото - да получи информация относно паричните стойности в левове на неговите имуществени права и задължения към датата на превалутиране.

Посочената разпоредба считаме за **твърде обща и оставяща възможност за нееднообразно тълкуване и правоприлагане**.

Считаме също, че във връзка с нейната неизбежна съпоставка със специалния за финансовите услуги чл. 21, ал.7 **остава неизяснен въпросът дали изискванията по посочения нормативен текст се явяват особени спрямо общата норма на чл. 14 за застрахователите** и останалите изброени в чл. 21 търговци – тоест, ще следва ли те да прилагат общата норма или само специалната по чл. 21, респективно ще следва ли да предоставят на потребителите на застрахователни (и други) услуги и друга информация, извън тази по чл. 21.

В тази връзка следва да се изтъкне, че не е съвсем ясно и **каква друга информация би следвало или би могло застрахователите да предоставят на потребителите на застрахователни услуги по силата на общата норма на чл.14** (*ако и доколкото тя се счете за приложима спрямо тях*), както и **как ще се осигури еднообразното прилагане на тази подлежаща на тълкуване разпоредба** от различните видове задължени субекти - в т.ч. по отношение на вида и обема на информацията.

**Предвид изложеното считаме, че**:

- текстът на разпоредбата на чл. 14 следва да бъде допълнително прецизиран - необходимо е **по-ясно да се дефинира обхвата на информацията, която попада в приложното му поле (***с оглед създаване на възможност за еднообразно тълкуване и прилагане***)**;

- е необходимо да се изясни и **изрично да се укаже**, че общата норма по чл. 14 няма да е приложима и за лицата по чл. 21 – тоест, **че по отношение на тези лица ще се прилагат само съответните за тях разпоредби на посочения чл. 21, който въвежда специални и конкретни изисквания спрямо тях.**

Освен това следва да се отбележи, че **7- дневния срок за предоставяне на информация, регламентиран в общата норма на чл. 14, се явява твърде кратък**. Препоръчително е **този срок да се увеличи,** като причините за това са:

- **потенциално огромният брой потребители, които биха могли да поискат такава информация**, което би могло да се окаже проблем и основание за недоверие и нежелани конфликти и спорове, в т.ч. заради твърде късия срок за предоставяне на информацията;
- **широката и допускаща тълкуване дефиниция на вида и обема на информацията**, което **създава потенциална възможност за потребителите, да задават широк кръг въпроси**, **обосновавайки искането си с посочената разпоредба.** На тях ще следва все някак да се отговоря в посочения твърде кратък срок, дори ако и когато се прецени недължимост на информацията, по смисъла на въведената норма.

**Относно чл. 21**

Чл. 21, ал. 1 от Законопроекта въвежда изискване за двойно обозначаване на цените в периода по чл. 15, ал. 2, като предвижда това да се прилага от поднадзорните на Българската народна банка и Комисията за финансов надзор лица и по отношение **на тарифите за таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги**. Съгласно текста, тази информация следва да се оповестява **в офисите и на интернет страниците на съответните лица** и да се предоставя безплатно на хартиен или на друг траен носител при поискване от клиент.

Тази разпоредба може би се явява подходяща за някои от финансовите институции, но **не е подходяща за застрахователите**.

Считаме, че подвеждането на всички доставчици на финансови услуги, подлежащи на надзор, под общ знаменател би било погрешно, тъй като дейността им по своята същност е напълно

различна, а нормативната уредба е специфична, като дори надзорът се осъществява от отделни специализирани органи, по различни правила.

Такъв общ **подход по отношение на толкова разнообразна гама продукти и услуги има потенциал да създаде правни и фактически неясноти** и усложнения**,** които **не биха били в ничии интерес**, **в т.ч. на потребителите**.

**До момента за застрахователите не е съществувало и не съществува задължение да оповестяват тарифи на сайтовете или в офисите си.**

Съответно**, такова задължение не би следвало да се въвежда допълнително,** чрез посочената ал.1 на чл.21.

В общия случай застрахователите нямат единни тарифи, особено по основната им дейност по застраховане – тъй като **премиите по застрахователните договори се определят индивидуално, при условията на чл. 115 и чл. 116 от Кодекса за застраховането, съгласно вътрешна методика и при вземане предвид на редицата рискови фактори за всеки конкретен случай**, оказващи влияние на оценката на риска.

Следва да се има предвид, че съгласно съществуващата към настоящия момент специална регулация на Кодекса за застраховането, **застрахователите са длъжни както преди/при сключването, така и по време на действието** на застрахователния договор**, да предоставят на клиентите си (**потребители**) информация за разходите, таксите и комисионните** във връзка с този договор – **не публично (***на сайт или в офис*), **а на всеки от тях индивидуално**.

Предвид това предлагаме застрахователите да бъдат изключени от приложното поле на ал.1 – като **лица, които не са задължени да публикуват тарифи и не публикуват такива към момента**.

С оглед изложеното по-горе, предлагаме следната (*примерна*) редакция на чл. 21, ал. 1 от законопроекта, а именно:

***Чл. 21.....***

(1) Изискването за двойно обозначаване на цените в периода по чл. 15, ал. 2 се прилага от поднадзорните на Българската народна банка и Комисията за финансов надзор лица по отношение на тарифите за таксите и комисионните за предоставяните от тях финансови услуги. Информацията по изречение първо се оповестява в офисите и на интернет страниците на съответните лица, **ако и когато по силата на приложим спрямо тях друг нормативен акт те са задължени да публикуват или оповестяват публично своите тарифи.** Тази информация се предоставя безплатно на хартиен или на друг траен носител при поискване от клиент.

В допълнение и **като втори проблем във вр. с ал. 7 на чл. 21** следва да се отбележи, че към момента на пазара се разпространяват немалко застрахователни продукти - както редица инвестиционните и спестовните застраховки „Живот“, така и някои имуществени застраховки - **които са били разработени изначално и се предлагат изцяло в евро или в други валути.**

Заедно с това и за разлика от чл. 21, ал. 2 (за *която **изрично** е казано, че е приложима само за **левови** сметки*), в ал. 7 на същия член не е предвидено уточнението, че **задължението за двойна визуализация се прилага само за застрахователни продукти, при които премията е била определяна в лева до датата на въвеждане на еврото.**

Считаме, че такива застрахователните продукти (*в т.ч. при които премията се определя и инвестира в активи в евро или друга чуждестранна валута и други, при които реално няма да има превалутиране*), следва изрично да се изключат от приложното поле на чл. 21, ал. 7.

Съответно, **правилата за двойно обозначаване не би следвало да се прилагат за такива продукти**, тъй като това би било икономически нецелесъобразно – би било и напълно ненужно, с оглед целта на закона, предвид което ще представлява нарушение на принципите за ефективност и икономичност, прогласени в чл. 6 от законопроекта.

Считаме, че въвеждането на еврото като национална валута **не е основание за въвеждане на такова изискване и по отношение на финансовите продукти**, **предлагани до този момент в евро или в други валути, различни от националната** - допълнителен аргумент в тази връзка е и обстоятелството, че **досега по отношение на тях не се е изисквало двойно обозначаване,** предвид което **ще е нелогично да се изисква и занапред**.

*Предвид горното считаме, че текстът на ал. 7 следва да бъде прецизиран, като изрично се уточни, че в периода по чл. 15, ал. 2 застрахователите и застрахователните посредници прилагат разпоредбите на чл.21, ал.7, т.1 и 2* ***само по отношение на застраховки, по които застрахователната премия е била определяна в лева преди датата на въвеждане на еврото.***

Като допълнителен аргумент в тази връзка считаме за необходимо да изтъкнем, че подобно задължение не беше въведено в законодателството на най-скоро присъединилата се към еврозоната

държава членка Република Хърватия. Дори напротив, съгласно чл. 47 от Закона за въвеждане на еврото като официална валута в Република Хърватия, **изискването за двойно обозначаване на цените се е прилагало само по отношение на застрахователни продукти, които са били предлагани или сключвани/сключени в хърватски куни преди въвеждане на еврото.**

Във връзка с горното, предлагаме да се добави нова ал.8 на чл. 21 от Проекта със следното съдържание:

*„Чл. 21.....*

***(8) Разпоредбите на ал. 7 не се прилагат по отношение на застрахователни продукти и услуги, които преди датата на въвеждане на еврото са били предлагани или се предлагат или са били сключени в евро или в друга чуждестранна валута.“***

Ако предложението ни по-горе за отпадане на поднадзорните на КФН лица от обхвата на чл. 21, ал. 1 от законопроекта не бъде прието, предлагаме **чрез тази нова ал. 8 на чл. 21 да бъде изключено и прилагането на ал. 1 по отношение на застрахователните продукти**, като новата ал. 8 (*която сме предложили по-горе*) получи следното съдържание:

***„Чл. 21.....***

***(8) Разпоредбите на ал. 1 и ал. 7 не се прилагат по отношение на застрахователни продукти и услуги, които преди датата на въвеждане на еврото са били предлагани или се предлагат или са били сключени в евро или в друга чуждестранна валута.“***

**Относно чл. 46 и чл. 47**

В чл.46 и чл. 47 от законопроекта е въведено задължение и срок за адаптиране на информационните системи за работа с еврото на организациите, предоставящи обществени услуги.

В тази връзка следва да се изтъкне, че в Допълнителните разпоредби на закона **не е изрично дефинирано за целите на този конкретен закон** употребеното в тази норма понятие „***Организация, предоставяща обществени услуги***“.

Следва също да се отбележи, че **в различни нормативни актове има въведено различно съдържание на това понятие** - например, в Закона за администрацията и Наредбата за административното обслужване или в Закона за електронното управление и други.

Предвид това считаме, че следва **да се уточни или да се дефинира изрично какво е съдържанието на понятието,** респективно кои и/или какво ще е „***Организация, предоставяща обществени услуги“*** по смисъла на този закон.

Ако застрахователите се приемат като попадащи под това понятие (в съответствие със ЗЕУ), то в тази връзка следва да се изтъкне, че **привеждането в съответствие с изискванията на закона за въвеждане на еврото на информационните системи на застрахователите ще е до голяма степен зависимо от привеждането на свързаните системи на административните органи и лицата, осъществяващи публични функции,** в това число и **най-вече на надзорния орган КФН.** Предвид това **е спорно дали тези две неща би могло да се осъществят едновременно –** тоест, **дали е възможно да се случат в рамките на един и същ срок**, който при това може да се окаже и **твърде къс**.

Нашите членове считат, че е необходимо **да се синхронизират сроковете за адаптация на системите на надзорните органи и на органите**, събиращи отчетна информация, от една страна, със системите на съответните поднадзорни и задължени да предоставят данни лица, от друга страна, както и **да се вземе предвид взаимната им обвързаност, с оглед определянето на подходяща последователност**.

Както е видно, за административните органи е определен тримесечен срок (*преди началната дата на въвеждане на еврото*) да адаптират информационните си системи за работа с евро, тоест, в закона **не са съобразени сроковете, които ще са необходими след това и във връзка с това за адаптация на системите и на търговците - в т.ч. на застрахователите**, ползващи свързани електронни услуги за обмен на информация и финансови данни с адм. органи, в т.ч. КФН и други.

В тази връзка считаме за препоръчително **сроковете за подготовката и адаптиране на ИТ системите на застрахователите и презастрахователите да следват сроковете за адаптация на системите на публичните органи,** както и **да се регулират отделно и допълнително на подзаконово ниво** от административния надзор - с подзаконови актове или указния , при съответно предоставена изрично от закона делегация на КФН за това.

**Относно § 8, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби:**

Не става ясно от мотивите към законопроекта защо предвиденият срок в § 8, ал. 1 от преходните и заключителни разпоредби на законопроекта по отношение на вътрешните актове (извън посочените в чл. 9, ал. 2) е бил **намален от 24 месеца на 12 месеца** спрямо предходен вариант на законопроекта.

Следва да се отбележи, че управителните органи на всяко търговско дружество имат законоустановена дискреция за извършването на действия и приемането на вътрешни актове, касаещи вътрешния документооборот, като същият циркулира в рамките на самото дружество. Съответно, потребителите на съответния вид услуги няма как да бъдат ощетени, дори ако срокът би бил 24-месеца.

С оглед на изложеното предлагаме по отношение на вътрешните документи на дружествата - извън посочените в чл. 9, ал. 2 от законопроекта - да бъде върнат (отново въведен) 24-месечният срок, регламентиран в предходен вариант на законопроекта.

**Относно §8, ал. 6 от Преходните и заключителни разпоредби:**

Считаме, че **съществува противоречие между текста на чл. 9, ал. 2** (*съгласно който изисквания за одобрение от държавен орган не се прилагат, когато измененията и допълненията в дружествени документи и други вътрешни актове се налагат от въвеждане на еврото в страната и са свързани само с превалутирането на стойности от левове в евро*) **и текста на §8, ал. 6 от ПЗР на законопроекта** (*съгласно който лицата по чл. 1, ал. 2, т. 1-3 и 6 от Закона за Комисията за финансов надзор представят в Комисията за финансов надзор документите по ал. 1 в 7-дневен срок от приемане на решения за привеждането им в съответствие с изискванията на този закон, когато е налице задължение за тяхното одобряване, съответно уведомяват Комисията за финансов надзор за тяхното изменение, когато е налице задължение за уведомяване*)

**Такова противоречие би имало негативен ефект**, тъй като създава възможност за **нееднообразно тълкуване и прилагане** на посочените две разпоредби.

В допълнение считаме, че с такова задължение за предоставяне в КФН на дружествени документи, в които промените са свързани единствено с превалутиране по смисъла на закона, би се създала **допълнителна и напълно ненужна административна тежест както за дружествата, така и за КФН.**

Във връзка с гореизложеното **предлагаме** текстът текста на §8, ал. 6 от ПЗР на законопроекта да бъде допълнен с второ изречение и да придобие следното съдържание:

„(6) *Лицата по чл. 1, ал. 2, т. 1-3 и 6 от Закона за Комисията за финансов надзор представят в Комисията за финансов надзор документите по ал. 1 в 7-дневен срок от приемане на решения за привеждането им в съответствие с изискванията на този закон, когато е налице задължение за тяхното одобряване, съответно уведомяват Комисията за финансов надзор за тяхното изменение, когато е налице задължение за уведомяване.* ***Изискването е приложимо само за документи, чийто изменения и допълнения не са свързани единствено и само с превалутиране на стойности от левове в евро.*****“**

**Относно необходимостта от законова делегация за регулиране на специализирани аспекти с подзаконови актове, издадени от специализираните надзори - в т.ч. КФН**:

Считаме, че доколкото различните видове финансови услуги носят съществени специфики една спрямо друга, следва да бъде предоставена по-широка възможност за дорегулиране със съответни подзаконови нормативни актове на специализираните надзори, в това число на КФН, по отношение на застрахователите.

В законопроекта не е уреден механизъм за уточняване на подзаконово ниво на възникнали спорни, тълкувателни и/или практически въпроси по прилагане на закона, като липсват изрични правомощия за съответните надзорни органи да дават указания на поднадзорните си субекти по прилагане на закона от тяхна страна, което считаме за недостатък – оставя възможности за нееднообразно тълкуване и препятства възможността за унифицирането на добри практики спрямо задължените субекти.

Считаме, че с оглед спецификата на застрахователните отношения, в Преходните и заключителните разпоредби на закона следва да се уреди изрична делегация към Комисия за

финансов надзор за подзаконово дорегулиране на правилата по закона чрез наредби и/или инструкции и/или указания към поднадзорните на нея лица, в това число за превалутиране и двойно обозначаване.

**----------**

Очакваме и се надяваме становището ни по законопроекта за да бъде взето предвид, като оставаме на разположение за допълнителни становища и коментари, при преценена необходимост.

**С уважение,**

**Председател на УС:**

Iuri Konstantinov Kopatch

Digitally signed by Iuri Konstantinov Kopatch
Date: 2024.04.23 14:21:46 +03'00'

**.....**

**Юри Копач,**
представляващ "Дженерали застраховане" АД